

МЕХАНІЗМИ СТРУКТУРНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ДІАЛЕКТИКА ЇХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ

© 2016 СТЕБЛЯНКО І. О.

УДК 330.3

Стеблянко І. О. Механізми структурного розвитку національної економіки та діалектика їх взаємозв'язку

Актуальність теми статті визначається необхідністю структурної перебудови вітчизняної економіки, підвищення її конкурентоспроможності, створенням зовнішніх і внутрішніх умов для здійснення структурних і технологічних реформ у базових, орієнтованих на експорт галузях. Метою статті є дослідження закономірностей, принципів структурного розвитку національної економіки, які визначають дію та діалектику взаємозв'язку його механізмів. Зроблено висновок, що механізми структурного розвитку національної економіки – багатовекторне поняття, спосіб змін елементів національної економіки та зв'язків між ними, що відображають зникнення старих і появу нових рис, властивостей та відносин, в основі якого лежить єдність системного та синергетичного підходів. Доведено, що сталий структурний розвиток національної економіки здатна забезпечити гармонізація екзогенних (зовнішніх) і ендогенних (внутрішніх) факторів регіональної та галузевої політики. В інституціональних умовах України потребам забезпечення сталого розвитку національної економіки краще відповідає комплексний (інтегрований) підхід регіонального розвитку.

Ключові слова: національна економіка, структурний розвиток, механізми, діалектика взаємозв'язку.

Бібл.: 10.

Стеблянко Ірина Олегівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та управління національним господарством, Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара (вул. Наукова, 13, Дніпропетровськ, 49050, Україна)

E-mail: irinast23@mail.ru

УДК 330.3

Стеблянко И. О. Механизмы структурного развития национальной экономики и диалектика их взаимосвязи

Актуальность темы статьи определяется необходимостью структурной перестройки отечественной экономики, повышением ее конкурентоспособности, созданием внешних и внутренних условий для осуществления структурных и технологических реформ в базовых, ориентированных на экспорт отраслях. Целью статьи является исследование закономерностей, принципов структурного развития национальной экономики, которые определяют действие и диалектику взаимосвязи его механизмов. Сделан вывод, что механизмы структурного развития национальной экономики – многовекторное понятие, способ изменений элементов национальной экономики и связей между ними, отображающий исчезновение старых и появление новых черт, свойств и отношений, в основе которого лежит единство системного и синергетического подходов. Доказано, что устойчивое структурное развитие национальной экономики способна обеспечить гармонизация экзогенных (внешних) и эндогенных (внутренних) факторов региональной и отраслевой политики. В институциональных условиях Украины потребностям обеспечения устойчивого развития национальной экономики лучше отвечает комплексный (интегрированный) подход регионального развития.

Ключевые слова: национальная экономика, структурное развитие, механизмы, диалектика взаимосвязи.

Библ.: 10.

Стеблянко Ирина Олеговна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики и управления национальным хозяйством, Днепропетровский национальный университет им. О. Гончара (ул. Научная, 13, Днепропетровск, 49050, Украина)

E-mail: irinast23@mail.ru

UDC 330.3

Steblianko I. O. Mechanisms for the Structural Development of the National Economy and Dialectics of their Relationship

Relevance of the article's topic is determined by the necessity of restructuring the national economy, increasing its competitiveness, creation of internal and external conditions for the implementation of structural and technological reforms in the basic, export-oriented industry sectors. The article is concerned with studying the regularities, principles of the structural development of the national economy, which define the operation and dialectics of its mechanisms. It is concluded that the mechanisms for the structural development of the national economy is rather a multi-vector notion, a way to change both the elements of the national economy and the relationships between them, which reflects the disappearance of the old and emerging of the new traits, properties and relations, with the underlying unity of both the system approach and the synergy approach. It has been proven that a sustainable structural development of the national economy can ensure harmonization of both exogenous (external) and endogenous (internal) factors of the regional and sectoral policy. In the institutional environment of Ukraine, the requirements to ensure sustainable development of the national economy would be better covered by means of the holistic (integrated) approach to the regional development.

Keywords: national economy, structural development, mechanisms, dialectics of relationship.

Bibl.: 10.

Steblianko Iryna O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Management of National Economy, Dnipropetrovsk National University named after O. Honchar (13 Naukova Str., Dnipropetrovsk, 49050, Ukraine)

E-mail: irinast23@mail.ru

Усі сектори національної економіки взаємопов'язані між собою, а структурна модель ураховує ці зв'язки, оцінює різноманітні стратегії розвитку та можливості їх взаємного впливу [1, с. 65]. У складних умовах сучасного історичного періоду вкрай важливо досягти позитивних якісних перетворень на основі структурних змін в економіці, у тому числі та насамперед за використання інноваційного чинника зростання [2, с. 179]. Метою структурної перебудови вітчизняної економіки є підвищення її конкурентоспроможності, створення зовнішніх і внутрішніх умов для здійснення

структурних і технологічних реформ у базових, орієнтованих на експорт галузях [3, с. 154].

Проблеми структурного розвитку національної економіки мають загальний і частковий характер. На специфічних галузевих аспектах сконцентровано увагу таких учених: Малютиним О. К. розкрито роль екологічних чинників у структурних перетвореннях економічної системи [4, с. 8], Жигінас В. В. удосконалено теоретичні підходи до визначення сутності й особливостей структурних трансформацій нафтогазового комплексу [5, с. 9]. Загальні проблеми структурного розвитку націо-

нальної економіки викладено у роботах Беленцова В. М. [6], Бодрова В. Г., Прушківської Е. В. [7], Чайки Ю. М. [8]. Високо оцінюючи науковий доробок указаних авторів, слід визнати недостатню розробленість питань структурного розвитку національної економіки, ідентифікації його механізмів та визначення причинно-наслідкових зв'язків між ними.

Метою статті є дослідження закономірностей, принципів структурного розвитку національної економіки, які визначають дію та діалектику взаємозв'язку його механізмів.

У національній економіці як макроекономічній системі існує певне різноманіття структурних пропорцій, які визначають векторну спрямованість її розвитку [6, с. 53]. Галузева структура ВВП формується у сфері виробництва, але вона залежить і від попиту, який формується у сфері споживання, де у порівнянні з попитом на засоби виробництва найбільш значимою структурною складовою є кінцевий споживчий попит на предмети особистого споживання. Саме їх виробництво безпосередньо відповідає головній меті розвитку будь-якої національної економіки.

Для характеристики секторальної структури економіки виокремлюється модель «цілого» та модель «функціонування», застосування яких до України вказує на різні цивілізаційні тенденції [7, с. 28]. Згідно з моделлю «цілого» (кількісне співвідношення між секторами) Україна демонструє рух до постіндустріального суспільства, а за моделлю «функціонування» (виділення кількісних та якісних, ендогенних та екзогенних чинників у межах певного середовища) вона показує індустріальний тип розвитку. Суттєвий вплив на секторальну структуру національної економіки чинить інституціональне середовище. Нова концепція інституціоналізму полягає в погляді на економіку як систему кооперативних зв'язків між окремими організаціями, компаніями, органами влади, неурядовими організаціями та іншими групами, які не лише керуються принципом раціональних переваг, але й орієнтуються на певні соціально-культурні традиції в країні. Модель цілого позбавлена впливу інститутів, у той час як модель функціонування його враховує.

Економічний механізм – це спосіб здійснення певного виду діяльності, система, сукупність елементів та взаємозв'язків між ними, що забезпечують її розвиток внаслідок певних причинно-наслідкових зв'язків. За характером динаміки доцільно розділити механізми функціонування та розвитку. Механізм функціонування системи характеризує цілеорієнтовану поведінку, відображає її відносно статичний стан, а також економічні процеси в межах незмінних характеристик. Механізм розвитку системи – багатовекторне поняття, яке залежно від цілей аналізу може бути представлене різними варіантами. Згідно зі структурним підходом, це спосіб змін елементів системи та зв'язків між ними, що відображають зникнення старих і появу нових рис, властивостей та відносин. Охарактеризувати структурні особливості механізму розвитку економічної системи дозволяє одночасне використання системного та синергетичного підходів.

Системний підхід надає можливість представити структуру економіки та механізм її розвитку як систему, що формується з окремих, відносно самостійних, елементів, взаємодія яких між собою зумовлює виникнення загальних якостей та властивостей цілісної органічної єдності, не притаманних його окремим елементам. Принципи синергетичного підходу надають можливість виявити універсальні закономірності самоорганізації та спонтанного порядкуутворення систем. Синергетичний підхід дозволяє представити механізм розвитку системи як перехід від одного стану динамічної рівноваги до іншого, який відбувається в результаті змін у самій системі, у навколишньому середовищі на основі адаптації та біфуркації. Механізми структурного розвитку національної економіки представлено єдністю механізму її самоорганізаційного розвитку та механізму її державного регулювання [8, с. 10].

За визначенням Світової комісії ООН з розвитку і навколишнього середовища, сталий розвиток (англ. *sustainable development*) – це такий розвиток, який забезпечує потреби нинішнього покоління безврат для майбутніх поколінь забезпечувати свої власні потреби [9]. Тут ідеться про розвиток у межах господарської (екологічної) ємності природного середовища, що не вносить незворотних змін у природу і не створює загрози для тривалого існування людини як біологічного виду. Сталий розвиток має чотири ключові мети: суспільний прогрес та рівність; захист навколишнього середовища; збереження природних ресурсів; стабільне економічне зростання.

Також слід наголосити на відмінності понять «зростання» та «розвиток». Якщо зростання передбачає збільшення за кількісними параметрами, то розвиток робить наголос на покращенні або зміні якості, а також на розширенні або реалізації потенційних можливостей.

Суспільство сталого розвитку – це якісно нова фаза постіндустріального суспільства. Поняття цього суспільства означає і новий соціальний порядок, який відрізняється від попередніх форм першочерговим значенням і роллю особистості в соціальній структурі. При переході до суспільства сталого розвитку соціально-економічний прогрес має втілюватися не стільки в нарощуванні обсягу вироблених матеріальних благ, скільки в зміні ставлення людини до самої себе і свого місця в навколишньому світі.

Сталий структурний розвиток національної економіки залежить від збалансованого просторового розвитку країни. Надмірні диспропорції в соціально-економічному розвитку регіонів мають негативний вплив на макроекономічні та соціальні тренди.

Регіональний розвиток – це динамічний процес, зміна внутрішньої соціально-економічної структури регіону в напрямку її вдосконалення та раціоналізації. Він повинен носити поступальний характер, характеризуватися прогресивними змінами і забезпечити формування регіону як стійкої просторової системи, що раціонально використовує свій внутрішній потенціал і гармонійно співіснує з оточуючим середовищем.

Регіональна політика спрямована на розвиток і досягнення додаткового позитивного ефекту від раціонального використання наявних умов і чинників завдяки поєднанню галузевих важелів та ефекту синергії. Більшість сфер державної політики мають той чи інший просторовий ефект, який підсилює досягнення регіональної політики або, навпаки, зменшує її позитивний вплив і робить зусилля держави менш ефективними. Суть і напрями регіонального розвитку безпосередньо залежать від рівня економічного розвитку держави, її соціально-економічних проблем. У період економічного зростання особлива увага звертається на створення фундаментальних сприятливих умов розвитку регіонів і територій, підвищення стандартів життя та їх вирівнювання для різних верств населення країни. Під час економічної кризи на перший план державної регіональної політики виступають економічні пріоритети: збереження існуючого виробничого потенціалу, підвищення продуктивності праці та ефективності використання ресурсів територій, створення нових робочих місць, розбудова об'єктів інфраструктури тощо.

Регіональний розвиток може мати екзогенний (зовнішній) і ендегенний (внутрішній) характер. Завдяки екзогенному регіональному розвитку відбувається безпосередній вплив держави на розвиток її регіонів, їх співіснування через надання субсидій, субвенцій, пільгових кредитів окремим підприємствам і установам. Він спрямований на активізацію розвитку регіонів (територій) із особливо несприятливими умовами соціально-економічного розвитку, які не в змозі ефективно використати свої переваги в територіальному поділі праці, наявність соціально-економічного потенціалу тощо.

Ендегенний регіональний розвиток більшою мірою ґрунтується на внутрішньому розвитку регіонів, мобілізації їх власних ресурсів та умов. Він передбачає опосередковане застосування регулюючих важелів для створення загального сприятливого середовища в регіоні – створення окремих спеціальних зон розвитку, розбудова інфраструктури, вдосконалення системи освіти та професійної підготовки кадрів. Стимулюючи ендегенну регіональну політику, держава надає таким чином регіону привілеї та можливості для розвитку всієї території, а не окремих галузей або суб'єктів господарювання, що забезпечує вільну конкуренцію.

Регіональний розвиток може носити економічний (функціональний) або політичний характер. Функціональний регіональний розвиток, який має на меті, головним чином, економічний розвиток, може не супроводжуватися ширшими політичними процесами на зразок децентралізації чи «регіоналізації» держави. Його формами є: національна (галузева) політика, політика регіонального розвитку. Політичний розвиток передбачає реформування державного устрою шляхом деконцентрації держави (децентралізація, регіоналізація, федералізація). Переважно, заходи у сфері регіонального розвитку не вимагають фундаментально реформувати державні інститути або запроваджувати більш широкі політичні процеси, такі, як децентралізація або регіоналізація. Ці заходи задумані й навіть в основному здійснюються з центру, вони прив'язані до конкретних ви-

дів діяльності в сфері розвитку і, як правило, залежать від бюджетних трансфертів регіональним і місцевим органам влади або групам зацікавлених сторін у певній місцевості. Така сукупність заходів визначається національною концепцією регіонального розвитку.

Питання політичного регіонального розвитку є надзвичайно актуальними для України, оскільки затверджено основний національний концептуальний документ у сфері реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Фактично зроблено дуже важливі перші кроки – бюджетна та податкова децентралізація. Також прийнято Закони «Про добровільне об'єднання територіальних громад» і «Про співробітництво територіальних громад», які нададуть змогу громадам стати багатшими та впливати на добробут свого середовища. Обласними адміністраціями, за підтримки офісів реформ, що відкрито в кожній області, та при активній участі громад розроблено Перспективні плани територій об'єднаних громад. Але для повноцінної реалізації реформи децентралізації сьогодні вкрай необхідно завершити формування необхідного законодавчого підґрунтя, а саме – схвалити зміни до Конституції України та прийняти нові закони про місцеве самоврядування, про адміністративно-територіальний устрій, про вибори до місцевих рад та ще цілу низку галузевих законів.

Традиційно регіональний розвиток мав тенденцію «прив'язки» до галузевого розвитку. Це означало, що інструменти стимулювання розвитку певних територій мали тісно координуватися з певними секторальними політиками, які є більш значимими за масштабами та мають суттєвий вплив на комплексний розвиток територій: промислова політика, агрополітика та соціальна політика. Відповідно до еволюції рівня розвитку країни структури економіки та типу суспільно-економічної формації координація регіонального та галузевого змінюється. Пріоритетними секторами регіонального розвитку урядів розвинених країн стали: транспортна або інфраструктурна політика (в т. ч. телекомунікації); політика у сфері підтримки бізнесу; політика у сфері зайнятості та підвищення кваліфікації трудових ресурсів; науково-дослідницька та інноваційна політика; екологічна політика.

У розвинутих країнах, і зокрема в країнах ЄС, національна політика має менш галузевий характер, але залишається дуже важливою в тих сферах, де ринок системно не готовий до здійснення інвестицій (фізична суспільна інфраструктура, освіта, медицина тощо). Втручання у функціонування ринку було радикально обмежене та зводиться до схем заохочення суб'єктів підприємницької діяльності в нових галузях, пріоритетних напрямків інноваційної діяльності тощо. Водночас, галузеві політики залишаються важливим напрямком державного втручання в економічний розвиток і майже в усіх (унітарних) державах саме держава, а не її регіони, планує, фінансує й навіть реалізовує ці програми. Політика регіонального розвитку існує поруч із масштабними загальнонаціональними інвестиційними програмами «національного розвитку» і має носити інтегрований характер.

Інтегрованість регіонального розвитку має два виміри:

- ✦ *горизонтальна інтегрованість* – інтегрованість компонентів стратегії (економічний розвиток, соціальний розвиток плюс надання публічних послуг та інфраструктура, захист навколишнього середовища та природних ресурсів); інтегрованість галузей (міжгалузевий підхід замість галузевого підходу);
- ✦ *вертикальна інтегрованість* – узгодження регіональних планів розвитку з ієрархічно вищим системами – державними стратегіями і програмами: державна стратегія регіонального розвитку, галузеві стратегії і плани, державні цільові програми, бюджетні програми.

Комплексний (інтегрований) підхід більше відповідає потребам щодо забезпечення сталого розвитку краще, ніж галузевий підхід.

В Україні реалізується проект ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». У 2014 р. у його рамках надано методичний та експертний супровід процесу розробки регіональних стратегій розвитку в Сумській, Полтавській, Київській, Рівненській та Івано-Франківській областях [10]. Методологія інтегрованого планування була розроблена для систематичного запуску і реалізації процесів регіонального розвитку «знизу вгору», які в Україні або відсутні, або є дуже фрагментарними. Вона покликана сприяти становленню ініціативного та відповідального управління регіональним розвитком, яке є одним із ключових викликів для українських регіонів і країни в цілому. Методологія опосередковано сприяє збалансованому та постійному поліпшенню якості життя громадян України за допомогою: збалансованого розвитку регіонів і громад, створення нових робочих місць та інших економічних можливостей, надання якісних публічних послуг з рівним рівнем доступності, забезпечення чистого та безпечного середовища проживання. Таким чином, інтегруються ключові аспекти життєдіяльності та розвитку: економічні, соціальні та екологічні й забезпечується їх безперервна взаємодія. Методологія передбачає включення місцевих планів розвитку в регіональні стратегії та включення регіональних планів розвитку в стратегії вищого рівня, такі як Державна стратегія регіонального розвитку.

Стратегічні цілі народжуються на основі концепції (бачення) розвитку та визначених стратегічних напрямів. Вони встановлюють основні напрямки для досягнення бачення і визначають кінцеві результати, які мають бути досягнуті до кінця стратегічного періоду. Ключова частина стратегічної платформи включає в себе визначення стратегічних цілей і контроль щодо їх узгодження по горизонталі та вертикалі. Додатковий аспект гармонізації стратегічних цілей може включати перевірку на відповідність просторовим параметрам там, де ці параметри є важливими для досягнення цілей і де існують відповідні територіальні плани. Він пов'язаний із необхідністю забезпечення того, щоби регіональні стратегії розвитку представляли невід'ємну частину загальної системи планування в Україні, що сприяє послідов-

ності та стійкості системи розвитку країни. Крім того, ця відповідність сприятиме виділенню значних коштів з державного фонду регіонального розвитку. Для цього регіональні плани розвитку повинні бути у відповідності до національних пріоритетів, представляючи свого роду плани реалізації цих пріоритетів. Крім того, така відповідність сприяє більш ефективному витрачання коштів, поєднанню фінансових ресурсів з різних рівнів управління, уникаючи дублювання ініціатив та суперечливих втручань і роблячи правильне використання синергетичних ефектів, які є результатом застосування спільного інтегрованого підходу до розвитку.

ВИСНОВКИ

Основний науковий результат статті полягає в обґрунтуванні дефініції механізмів структурного розвитку національної економіки та визначенні діалектики їх взаємозв'язку.

1. Механізми структурного розвитку національної економіки – багатовекторне поняття, спосіб змін елементів національної економіки та зв'язків між ними, що відображають зникнення старих і появу нових рис, властивостей та відносин, в основі якого лежить єдність системного та синергетичного підходів. Це синтез механізму самоорганізаційного розвитку національної економіки та механізму її державного регулювання, сутнісною зміною якого є покращення або зміна якості інституціонального середовища, а також розширення або реалізація потенційних можливостей інститутів національної економіки.

2. Сталий структурний розвиток національної економіки здатен забезпечити гармонізацію екзогенних (зовнішніх) і ендогенних (внутрішніх) факторів, регіональної та галузевої політики. В інституціональних умовах України потребам забезпечення сталого розвитку національної економіки краще відповідає комплексний (інтегрований) підхід регіонального розвитку. При цьому інтегрованість регіонального розвитку має два виміри: горизонтальна інтегрованість – міжгалузевий підхід замість галузевого підходу; вертикальна інтегрованість – узгодження регіональних планів розвитку з ієрархічно вищими системами.

Перспективами подальших досліджень є обґрунтування рекомендацій із удосконалення концептуальних засад розробки державної політики структурного розвитку національної економіки. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Малютін О. К.** Структурний розподіл інвестицій у національну економіку в контексті прогнозного макроекономічного розвитку України / О. К. Малютін // Економіка і регіон. – 2012. – № 4. – С. 62–67.
2. **Шкурупій О. В.** Можливості прогресивної динаміки розвитку України на основі структурних змін національної економіки / О. В. Шкурупій, Н. Г. Базавлук // Проблеми економіки. – 2014. – № 3. – С. 177–181.
3. **Власюк В. Є.** Структурна перебудова промисловості регіону як передумова сталого розвитку національної економіки (на прикладі Дніпропетровської області) / В. Є. Власюк, Л. І. Бик // Грані. – 2014. – № 3. – С. 151–157.

4. Жигінас В. В. Структурна перебудова трансформаційної економіки в контексті сучасних тенденцій екологізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.01 / В. В. Жигінас ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 20 с.

5. Горобець В. В. Структурні трансформації та регулювання розвитку нафтогазового комплексу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / В. В. Горобець ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України. – К., 2009. – 20 с.

6. Беленцов В. М. Методичний підхід до дослідження розвитку національної економіки на основі структурних пропорцій / В. М. Беленцов // Економічний вісник Донбасу. – 2014. – № 2. – С. 50–55.

7. Бодров В. Г. Інституційні чинники розвитку національної економіки України в контексті структурних перетворень / В. Г. Бодров, Е. В. Прушківська // Економічний простір. – 2015. – № 100. – С. 24–33.

8. Чайка Ю. М. Структурний розвиток національної економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Ю. М. Чайка. – Дніпропетровськ : ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2012. – 20 с.

9. Регіональний розвиток та державна політика в Україні: стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики : аналітичний звіт / Проект ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://surdp.eu/uploads/files/Analytical_Report_Main_part_UA.pdf

10. Методологія планування регіонального розвитку в Україні «Інструмент для розробки стратегій регіонального розвитку і планів їх реалізації за фінансової підтримки Європейського Союзу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://surdp.eu/uploads/files/Methodology_of_RD_planning.pdf

REFERENCES

Bielientsov, V. M. "Metodychnyi pidkhid do doslidzhennia rozvytku natsionalnoi ekonomiky na osnovi strukturnykh proportsiiv" [The methodical approach to the study of the national economy through structural proportions]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 2 (2014): 50-55.

Bodrov, V. H., and Prushkivska, E. V. "Instytutsiini chynnyky rozvytku natsionalnoi ekonomiky Ukrainy v konteksti strukturnykh peretvoren" [Institutional factors of national economy of Ukraine in the context of structural change]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 100 (2015): 24-33.

Chaika, Yu. M. "Strukturnyi rozvytok natsionalnoi ekonomiky" [The structural development of the national economy]. *Avtoref. dys... kand. ekon. nauk*, 2012.

Horobets, V. V. "Strukturni transformatsii ta rehulivannia rozvytku naftohazovoho kompleksu" [Structural transformation and regulation of oil and gas]. *Avtoref. dys... kand. ekon. nauk: 08.00.03*, 2009.

Maliutin, O. K. "Strukturnyi rozpodil investysii u natsionalnu ekonomiku v konteksti prohnoznoho makroekonomichnoho rozvytku Ukrainy" [The structural distribution of investments in the national economy in the context of the macroeconomic forecast of Ukraine]. *Ekonomika i rehion*, no. 4 (2012): 62-67.

"Metodolohiia planuvannia rehionalnoho rozvytku v Ukraini «Instrument dlia rozrobky stratehiirehionalnoho rozvytkui planiv ikh realizatsii za finansovoi pidtrymky IEvropeiskoho Soiuzu»" [Methodology for regional development planning in Ukraine "Tools for developing regional development strategies and plans for their implementation with the financial support of the European Union"]. http://surdp.eu/uploads/files/Methodology_of_RD_planning.pdf

"Rehionalnyi rozvytok ta derzhavna polityka v Ukraini: stan i perspektyvy zmin u konteksti hlobalnykh vyklykiv ta levropeiskykh standartiv polityky: analitychnyi zvit: Proekt YeS "Pidtrymka poli-

tyky rehionalnoho rozvytku v Ukraini" [Regional Development and Public Policy in Ukraine: state and prospects for change in the context of global challenges and European standards policy: Analytical Report: EU Project "Support to Regional Development Policy in Ukraine"]. http://surdp.eu/uploads/files/Analytical_Report_Main_part_UA.pdf

Shkurupii, O. V., and Bazavluk, N. H. "Mozhlyvosti prohresyvnoi dynamiky rozvytku Ukrainy na osnovi strukturnykh zmin natsionalnoi ekonomiky" [Features progressive dynamics of Ukraine on the basis of structural changes of national economy]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2014): 177-181.

Vlasiuk, V. Ye., and Byk, L. I. "Strukturna perebudova promyslovosti rehionu yak peredumova staloho rozvytku natsionalnoi ekonomiky (na prykladi Dnipropetrovskoi oblasti)" [The restructuring of industry in the region as a prerequisite for sustainable development of the national economy (for example, Dnipropetrovsk region)]. *Hrani*, no. 3 (2014): 151-157.

Zhyhinas, V. V. "Strukturna perebudova transformatsiinoi ekonomiky v konteksti suchasnykh tendentsii ekolohizatsii" [Restructuring transformation economy in the context of current trends greening]. *Avtoref. dys... kand. ekon. nauk: 08.00.01*, 2008.